

Королівна і Граф Мурмирчинський

Ігор Калинець

КОРОЛІВНА І ГРАФ МУРМИРЧИНСЬКИЙ

*Сидить котик на чатах:
може, мишка де писне?
І велить нам мовчати —
не сполохати мишки.
Шепче кіт: "Милі діти,
ви сідайте навпроти!"
Та при нірці сидіти
нам ніяк не охота.
Бо ми, коте, не хочем
полювати на мишку.
Ми тим часом охоче
уполюємо книжку.*

В одній країні королівна переплутала ніч з днем, а день із ніччю. Це було велике нещастя для всього королівства. Усі королівські проворні, перепрошую, придворні, навіть самі король і королева мусіли упень, перепрошую, удень спати, а вночі займатися державними стравами, перепрошую, справами. Як у палаці, так і по всій столиці, а як у столиці, так і по всьому королівстві люди увечері вставали, а вранці лягали. Вони майже не бачили сонця, а електрики в королівстві вже не вистачало. Треба було їй заощаджувати і жити при свічках у напівтемряві. Діти плакали, бо не хотіли вночі бавитися, а тільки куняли. Телепередачу "На добраніч" показували на світанку, але дитячі оченята заледве затулялися до сну. Та що вдіяти, коли смачно виспавшись удень, королівна вночі хотіла бавитися? Покої вночі були яскраво освітлені (в палаці електрики не економили), а вдень — засонені, перепрошую, заслонені.

Королівна мала своє розкішне ліжечко, що стояло під вишневого кольору балдахином, з якого звисали золоті китиці і бахрома. Чудове ліжечко: тільки б солодко спати у ньому цілу нічку!

А тут ще біда: став король програвати бійну, перепрошую, війну, бо бояки, перепрошую, вояки не спали, то й невиспані зле воювали.

Зідрав, перепрошую, зібрав король усіх своїх міністрів та радних і вимагає (король ніколи не просить) від них ради на королівнину ваду. Зголосився до слова міністр сільського господарства:

— Ваша милосте! — звертається він до короля. — Нехай увечері королівна рачкує, звиняйте на слові, рахує баранів до ста або й до тисячі. Бир-бир! І тоді, аж боки, звиняйте на слові, поки не засне. Спочатку отак: один білий баран, два білі барани, три

білі барани і мак далі, звиняйте на слові, і так далі. Бир-бир!

Якщо з білими баранами упорається і не засне, то хай бракує, звиняйте на слові, рахує чорних баранів від самої печатки, даруйте на слові, від самого початку. Обов'язково засне. Я засипаю на десятому банані, звиняйте на слові, барані. Бир-бир!

Міністр сільського господарства дуже любляв уживати слово "бир-бир", бо так вигукуючи, пастухи на пасовищах скликали овець і баранів до купи. Вислухав король парад, перепрошую, пораду й увечері велить королівні:

— Має мило кольорівно чисти бідних і чортових барабанів: бир-бир!

А що король ніколи не може помилитися, то він і не перепрошує нікого і не виправляє своєї мови. Ось що сказав він у виправленні на нашу мову:

"Моя мила королівно, числи білих і чорних баранів: бир-бир!" Рахує королівна і білих, і чорних. Дійшла до тисячі — не спиться. А далі питає:

— А якого королю, ой, кольору ще бувають барани? Бо я далі хочу рахувати: бир-бир!

Ніхто з королівських приборних, перепрошую, придворних не відповів, бо всі загнулись, перепрошую, заснули на білих баранах. Навіть сам міністр сільського господарства. Заголосувала, перепрошую, загаласувала королівна з усіх жил, перепрошую, сил, поки своїх фрейлін не розпудила, перепрошую, не розбудила: не було з ким бавитися.

Знову збирає (бир-бир!) король раду, але вже без міністра сільського господарства — він велів йому пасти королівських баранів. Каже королівський скубник, перепрошую, скарбник:

— Ваша милосте! На то є вада, даруйте, рада: треба лоскотати королівну пір'ячком, аби вона вдень не спала. Та не всяке пір'ячко має чортівну, даруйте, чарівну силу. Доносить наша розвідка, що у сусіднього короля в його королівському зимовому саду є заморська кава, даруйте, пава. У неї на шийці найм'якіше і найлоскотніше пір'я. Одне таке пірце жартує, даруйте, вартує цілого нашого королівського скарбу. Сусід-король не дуже радо продає пір'я, бо пава вже геть на шиї общипана. Вели, ваша милосте, послати капців, даруйте, купців до сусіднього каваря, даруйте, короля по пірце.

— Бир-бир! Мої мініздири і зрадні! — забідкався король. — Як нам бути без карбу у скубниці? Та кольорівна кварта всього карбу. Мерці полайте курців — хай почаркуються!

Ось що сказав король:

"Бир-бир, мої міністри і радні! Як нам бути без скарбу у скарбниці? Та королівна варта всього скарбу. Мерщій посилайте купців — хай поторгуються!"

Словами "бир-бир" скликаються барани і вівці, але не міністри і радні. Та королю все можна.

Тут же подалися купці до сусіднього королівства. А що вміли торгуватися, то виторгували пір'ячко за півскарбу.

Вкладають уранці королівну до ліжечка. Тільки вона стишилася задрімати — тут її пір'ячком взяли лоскотати: і довкола вуст, і по щічках, і по шийці, і поза вушками,

навіть у вушку. Лоскотали і по п'ятках. Та дармо. Спочатку королівна трішки скривилася, трішки усміхнулася від лоскоту, а тоді міцно заснула. Не допомогло пір'ячко. Лоскотали королівну і гусячими перами, і віями, перепрошую, віялами, навіть індійськими опахалами, та де там! Розщедрився, перепрошую, розсердився король на пір'ячко, що за півскарбу, і викинув його у відчинене вікно. Підхопив протяг пірце — отак за вітром відлетіло пів королівського скарбу. Розгнівався король на скарбника — послав його у пташиний двір общипувати пір'я з гусей на подушки.

Знову збирає (бир-бир!) король засідання міністрів і радних без міністра сільського господарства і без скарбника. Військовий міністер, сам генерал-адмірал, ричить, перепрошую, рече на засіданні (слово "ректи" дуже давнє, що й забулося, і означає "говорити"):

— Враща миросте! Ри-ри! Беріть під віркнами кор-ровівни стр-ррірати цірий дренъ із гар-рмат. Ри-ри! Аби не драти їй задррімати. Я дуже рюбрю насорроджуватися гур-рркотом і гр-рромом гар-ррмат і бар-ррабанів — нікори тоді не спрю, ри-ри!

Міністр виробляв, перепрошую, вимовляв звук "р" і там, де має бути "л" і де не має ні "р", ні "л". А де є "р", то він вимовляв аж два або й три "р". Улюблене словечко його "ри-ри!" Можливо, це було його слово перепрошування. Генерал-адміралу дуже подобалося воювати, але він не любив слова "війна", бо у ньому не було звуку "р".

Отож так і зробири. Із самісінького р-ранку почарася канонада чи пак стр-рррррррррянина під вікнами коррорівни. Чимаро тоді шибок повірітало. А коррорівна нічичир-рк: спить собі без жадніх, ри-ри, без задніх ніг. Стр-ріряли цірий день, аж поки у параді всі не погрухли упень.

Розсердився король на військового міністра, генерал-адмірала, і послав його до школи, до першого класу, між малюків, учитися вимовляти звук "л".

Знов збирається (бир-бир!) королівська рада, але без міністра сільського господарства, без скарбника і без військового міністра. Міністр, що відає пивом, перепрошую, співом і музикою, пропонує:

— Ваша милосте! Намажіть, вибачте, накажіть королівській крамарній, вибачте, камерній оркестрі увечері стихенька грати квасничну, вибачте, класичну музику. Королівна напиво, вибачте, напевно засне. Бо я завжди на кожному корсеті, вибачте, концерті засипаю.

Спробували. Грала оркестра п'яно-п'яно, перепрошую, піано-піано (мовою музики це означає "тихо-тихо") цілий вечір, аби приколисати королівну. Та ба! Королівна трішки поскакала то на одній, то на другій нічці, перепрошую, ніжці, ще й закрутилася на таці, перепрошую, у танці. Дивиться вона: геть усі послули під квасничну музику, а найперше сам міністр співів і музики. Мучила, перепрошую, мусіла їх будити, бо не мала з ким тапцювати, перепрошую, тупцювати, ще раз перепрошую, танцювати.

Розгнівався король і на цього міністра — і послав його за кару на всі підряд концерти класичної музики. Буде нарешті де виспатися міністрові.

Знову таємна рада в короля, але без покараних міністрів і скарбника. Міністр опіки над старенькими людьми, сам уже дідуган, ледве морить, перепрошую, мовить, ще й до

того шепелявить:

— Каша милосте! ...Далеко... у горах... мешкає... шта-ренький... заштужений, ... прошу пробашення, ... зашлужений... кашкар... Він жнає... довгі-предовгі... качки, прошу пробашення... кашки... і коли... їх рожкажує... то геть ушім... жліпаються оші... і я теж... шплю... як жабитий!... На— ка...шіть... каша милосте... жнайти того кашкаря...

Поки міністр тягнув своє слово, то й сам король захропів, а за ним і його придворні. Та все-таки послали за казкарем. Коли врешті він прибув до столиці, поклали звечора королівну до м розкішного ліжечка під балдахином. Штав байкар блеїти, перепрошую, баяти довгу і пренудну казочку, отаку як наша.

Бубонів-бубонів — і шам жашнув. Та й вші дружно шпали. А королівні хоч би що: розбурила, о перепрошую, розбудила фрейлін і стали вони збиткуватися над казкарем: розмалювали його барвами, перепрошую, фарбами і модною помодою (чи може, помадою?) губи, бороду, вуса, щоки, чоло і навіть кінчики вух.

І міністра опіки над старенькими людьми розмалювала королівна. На то вона і кольорівна: її за це не покартають і не покарають. Розгнівався король на міністра опіки і відправив його в дитячий садок варити казку та складати кашку, перепрошую, варити кашку і складати казку.

Знову скрикує, перепрошую, скликує король раду, але без міністра сільського господарства, без скарбника, без військового міністра, без міністра співів і музики і нарешті без міністра опіки над старенькими.

— Бир-бир, мої мініздири і зрадні! — каже король. — Розженю усіх, якщо не ночую мурої породи. Ні додна з лих не була ще до пиття.

Це означає: "Бир-бир, мої міністри і радні! Розжену всіх, якщо не почую мудрої поради. Ні одна з них не була ще до пуття!"

— Ваша милосте! — виступає міністр безпардонних, перепрошую, закордонних справ. — Моя розвідка донесла, що далеко десь посеред Європи є невідомий край. Там живе народ, що співає найчарніші, пардон, найгарніші колискові. Треба туди почвалати, пардон, послати наукову експедицію. Хай вона запише на магнатофон, пардон, на магнітофон усі сонливі пісні-котисківі, пардон, колискові.

— Нехайно зліть навколо кекспедицію, — наказав король. Це означало: "негайно шліть наукову експедицію".

Минуло немило чаду, перепрошую, немало часу, поки знайшли ту далеку країну. Походила експедиція по хатах і в селах, і в містечках, де гойдалися у колисках діти, що їм мами наспівували колисенок до сну. Записала експедиція геть усі колискові — і повернулася.

Поклали звечора до лічечка, перепрошую, до ліжечка королівну і увімкнули японський магнітофон до сну, що так спеціально і називається "соні". Залунали чудові колискові. І така ось:

*Ой, люлі, коточок,
поїв бабин медочок*

*та й сів у куточок,
тільки видно хвосточок
та лапки шматочок. Бери,
коте, шнурочок, —
гойдни люлю разочок,
гойдни нашу колиску —
зловлю тобі мишку,
покладу у миску —
їж!*

Умить усі заснули, хоч ніхто не розумів мови колискових, навіть сам міністр закордонних справ. Не було кому зупинити марнотелефон, перепрошую, магнітофон. Зрештою, його не треба було вимикати, бо королівна навіть не позіхнула. Стала вона під пісеньки заколисувати своїх ляльок. Звичайно, що вони заснули, бо ляльки слухняні — не такі, як королівни. Самій королівні нудно бабратися, перепрошую, бавитися з барбі, то й побудила, як завжди, своїх фрейлін.

Це тільки початок нашого нещастя, — скаржиться королева королю. — Скоро королівна підросте і треба їй шукати пудженого, простіть, судженого. Правда, якщо прокраємо королівство, простіть, програємо королівство у війні, то лишимося без нього. Тоді ніхто до нас не скочить, простіть, не схоче прийти сватати королівну. А не програємо, то хто візьме собі за дрючину, простіть, за дружину королівну, що переплутала ніч із днем, а день із ніччю. Треба ж такого самого добивати, простіть, добирати королевича — жениха, що теж усе переплутав. Веліть довідатися, ваша милосте, чи можна знайти десь у світі такого ж наперченого, простіть, нареченого.

Знову збирає (бир-бир) король раду. Дуже мало залишилося міністрів, бо і міністра закордонних справ він відіслав за кару послом у той далекий край у нетрях Європи. Дере, перепрошую, бере слово міністр плекання королівської мови і мови короля. Він мав великі заслуги у тому плаканні, перепрошую, плеканні мови, особливо короля. Тому то така дивна мова в короля: її без перекладання і не второпаєш. Отож, міністр каже:

— Ваша милосте! Може королівна заснула б, коли б зрозуміла слова колискових пісень. Треба перекласти, вибачаюсь, перекласти на нашу чудову королівську моду, вибачаюсь, мову. Вона у нас найбалакучіша, найпишучіша, найдрукованіша, найспівучіша. Все, що завгодно, можна набалакати, написати, видрюкувати, вибачаюсь, видрюкувати і заспівати по-королівськи. До того ж вона така милопінуча, вибачаюсь, милозвучна.

— Бир-бир, мої мініздири і зрадні! Немаймо знайки перекликана із корискової моди, — наказав король, що означало: "Негайно знайти перекладача із колискової мови!"

Нелегко було знайти такого. Та все ж таки на одного натрапили. Він був завзятим мандаринником, перепрошую, мандрівником і тому знав банано, перепрошую, багато

мов. Він відвідав Америку, Африку, Азію, Австралію, Антарктиду — усі ті краї, що починаються з літери "А" і називаються континентами. Тепер він шукав континентів на букву "Б", а до букви "Є" (Європа) було ще далеко; шукав же він ті краї за алфавітом. В Америці він зустрів одну людину з Європи, яка його навчила сто колискових слів. Отож, переклав він п'яте через десяте колискові пісні і доповідає на королівській раді:

— Ваша милосте! Панове міністри і радні! Мандруючи світом, я випадково вивчив сто колоскових, прошу-перепрошую, колискових слів. Тому зрозумів, про що там йдеться, прошу-перепрошую, йдеться.

Там весь чар, прошу-перепрошую, час спікається, прошу-перепрошую, співається про якогось кота Мурка, що гойдає яворову колиску із якимись розмальованими бильцями на якихось шовкових вервичках, прошу-перепрошую, вервичках. Але, що це таке, я не знаю, треба довідатися через нашого осла, прошу-перепрошую, посла в колисковій країні, що посеред Європи.

— Мої мініздери і зрадні! Бир-бир! Негарно привести з кута Чмурка чи Жмурка! — наказує король. — І образу куріть якірове коромисло з мурованими рильцями на сокових овечках. Це означало: "Негайно привезти кота Мурка. І відразу купіть яворову колиску з мальованими бильцями на шовкових вервечках".

Спорудили, перепрошую, спорядили дорогацію, перепрошую, делегацію у колискову країну. Там вже був королівський посол, що почав учитися колискової мови.

Зі словника він довідався, що таке яворова колиска, мальовані бильця і шовкові вервечки. А ось що: колиска — дитяче ліжечко, яке висить на шнурках, що називаються вервечками, і гойдається — колишеться, підвішене до стелі в хаті. Колиска зроблена із дерева, яке називається явір і росте в лісах колискової країни, а бильце — обвідка з обох боків колиски, розмальована для краси.

Делегація розгубилася, бо є тих Мурків у кожному домі: не знати котрого брати. Та й у кожному домі — дитина в яворовій колісці. Купила делегація в одної бідної жінки за сто королівських телярів чи долярів і кота, і колиску. Але без дитини, звичайно. Втішилася бідна жінка, бо могла тепер своїй дитині накупувати прерізних лестоців, перепрошую, ласоців. Хотіла делегація привезти Мурка в золотій клітці, але той запротестував:

— Мур і мир! Я поскаржуся Товариству захисту тварин, — завив, перепрошую, заявив Мурко. — Я не жоден хапуга, за перепрошенням, папуга, аби возитися в клітці. Везіть мене у звичайному мішку, бо котів тільки у мішку купують. Мур і мир! Але прошу не катувати, за перепрошенням, не котувати, ще раз за перепрошенням, не кантувати, тобто не кидати мішка до зомління, за перепрошенням, до землі. Мур і мир!

Кіт Мурко полюбляв словечка "мур і мир". "Мур", можливо, означало, що кіт дуже твердий і стійкий як мур. а "мир" — що він воліє не сваритися, а мирно залагоджувати справи. Оцей вислів був курковим привітанням і прощанням.

Делегація виконала побажання Мурка. І от настав довгожданий вечір, коли кіт мав приступити у палаці до своїх обов'язків міністра заколисування королівни, яка переплутала день і ніч. А міністром його призначив сам король, опісля того, як

королівський перукар добре його вимив шампаном, перепрошую, шампунем і висушив феном. Кіт виглядав дуже пристойно і дуже достойно... Його взули у чоботи, бо не пасувало, щоб міністр ходив босим по палаці і по паласі. На таку королівську милість він промурликав своє улюблене "мур і мир", і король навіть не образився, що Мурко такий маломовний. Навпаки, він навіть надав йому титул графа. Тепер Мурко називається Мурко-Мурлика граф Мурмирчинський. У колисковій країні дотепер ще графів не було.

Яворову колиску почепили до скелі, перепрошую, до стелі на вервичках. Стеля у палаці страх як високо, то ж треба було вервички доточувати. Взявся Мурко за мальовані бильця і муркаючи під ніс, а також під ніч, розгойдав колиску.

І СТАЛОСЯ ДИВО: КОРОЛІВНА ЗАСНУЛА.

І всі заснули. Тільки міністр заколисування не смів заснути. Він пильнував сан, перепрошую, сон королівни і на крик, перепрошую, ні на крок не відходив від колиски. Ледь королівна поворухнеться у сні чи зітхне — він легенько колискою хитне. Отак уперше спала королівна уночі.

У королівстві радість. Мурка на рукахносять, по голівці і під бородою гладять. Одна фрейліна вив'язує йому розкішний бант, інша розчісує золотим гребінчиком вуса, а третя — вишиває на пальцях, перепрошую, на п'яльцях подушечку, аби кіт мав на чому подрімати у вільний час. На всіх королівських плаканих, перепрошую, плеканих породистих пишних котів ніхто у палаці тепер не звертає уваги. Сам король начепив на шию Муркові орден "Вірний королю до смерті". Такий же орден дістав міністр плекання королівської мови. Для покараних міністрів король оголосив помилування — вони могли повернутися до палацу, навіть міністр закордонних справ, що був послом у далекому краю посеред Європи. Йому теж почепили орден. Собі король наказав, виготовити золотий перстень, на якому було викарбувано напис "Мур і мир".

А їсти чого тільки не дають Муркові: рибу свіжу, варену, морочену, перепрошую, морожену, у сметані і по-жидівськи; сирі і варені яйця, свиняче і куряче м'ясце, всілякі паштетики, печінку, сиру картоплю, печені каштани, засмажену перепілку, пражену сметанку, сири — сякі-такі — сто чортів, перепрошую, сортів; фігу з маком, начинених мухами горобців та й інші котячі делікатеси. Всього й не перерахувати. Водичку засмажували, перепрошую, засмачували крапелькою валер'янки, а з пива давали йому слизувати слинку, перепрошую, пінку.

Нарешті все формально, перепрошую, нормально у королівстві. Електрики було вдосталь і не потрібно було світити свічками. Королівське військо виграло війну, бо вояки висипалися в ножі, перепрошую, вночі. Діти росли здорові, засмагли на сонці та свіжому повітрі. Ще гарнішою стала королівна і не було жури, що не знайдеться для неї підходящий наречений. Уже на другу ніч не було потреби котихати, перепрошую, колихати королівну. Вона навіть не підійшла до яворової колиски. Щиро кажучи, колиска була неvigідною, бо замаленькою. Після забав у подвір'ї та садку королівна, як мертва, падала у своє розкішне ліжечко під вишневим балдахіном із золотими китицями. А колиска з розмальованими бильцями помандрувала до кітнографічного,

перепрошую, етнографічного музею.

Кіт Мурко, хоч і займав пост міністра заколисування і називався графом Мурмирчинським, понудьгував на урочистій нараді у короля, трохи подрімав. Ще день-два помарудив у палаці. А тоді взяв і тихенько висмикнувся звідти — дременув із королівства. Він не любив байдики бити навіть на міністерській посаді. Роботи, перепрошую, чоботи він залишив у передпокою палацу, сам подався додому і пішки, і босим, бо так зручніше. Тільки прихопив із собою орден, який він із неухильності прочитав ось так: "Вірний королю аж до смерку". А саме смеркалося. Тому кіт Мурко Мурлика граф Мурмичанський зі спокійною совістю повернувся додому. Можливо, що й добре вчинив, бо королівством рознеслася вістка, що кіт Мурко — знаменитий лікар-екстрасенс, який виліковує безсоння. Перед паяцом, перепрошую, палацом зібрався великий натовп людей, які прагнули потрапити до Мурка. Довелося поліції розганяти нещасних людей, які мали безсоння від того, що королівна переплутала ніч і день. Тоді ті люди ставали в чергу до музею, щоб глипнути бодай на колиску. Вони доторкалися до неї, хоч торкатись експонатів у музеї суворо заборонено, і потім казали, що те мацання їм допомогло. Вони виліковувалися від безсоння.

Бідна жінка дуже зраділа Муркові: помічник буде — дитину заколише. Вона навіть не підозрювала (газет вона ж бо не читала, політику у телевізорі пропускала — дивилася тільки серіяли), що він не просто Мурко, а граф та й ще міністр. За останній таляр чи доляр купила йому віскасів. Але Мурко, що навчився у палаці смальцненько, перепрошую, смачненько попоїсти, від тих віскасів відвернувся.

До того ж за час урядування в королівському палаці кіт Мурко занудьгував за живою мишкою. У королівських покоях не було ні однієї (який жах!) справжньої мишки. Хіба можна там довго витримати, навіть будучи міністром із орденем на шиї й чоботями на лапах? Отож, засів граф Мурмирчинський біля мишачої нирки, перепрошую, нирки в куточку — і зачаївся. Поки він частував, перепрошую, чатував на мишку, ми прочитали усеньку книжку. Ще й віршика в котика вкрали, перепрошую, про котика склали:

*Сидить котик на чатах:
може мишка де писне?
І велить нам мовчати —
не сполохати мишки.
Шепче кіт: "Милі діти,
ви сідайте навпроти!"
Та при нірці сидіти
нам ніяк не охота.
Полювати не хочем
із котячої ласки.
Бо тим часом охоче
вполювали ми казку.*

*Вполювали ми більше
між сторінками книжки
казочка нам смачніша,
аніж тисяча мишок.*